

Távkapcsolatban

A 2021-es esztendőben sem maradtunk fényes üstökös nélkül, de ez mégis merőben más élményeket tartogatott, mint amit a C/2020 F3 (NEOWISE)-üstökös nyújtott számunkra. Erre a kométára volt időnk felkészülni, nem úgy, mint a 2020-ban nevető harmadikként befutott csóvás vándorra. A Gregory J. Leonard által felfedezett jövény hónapokig óraműpontossággal fényesedett, és a várakozásoknak megfelelően bemutatkozott az északi félgömb lakóinak, hogy aztán néhány héttel később igazolja azt az örök állítást, hogy az üstökösök kiszámíthatatlanok.

Egy évvel ezelőtt ilyenkor már egy erősen bekarikázott nap szerepelt a naptáramban: 2021. december 3. Egy igazi csemegét vártunk. A csóvás vendégünk az M3 gömbhalmazzal találkozott, sőt, mondhatni azt is, hogy látszólag telibe találta. Egy ilyen impozáns objektum és egy majdnem szabad szemmel is látható üstökös találkozója mindig különleges látvány. Sajnos azonban van még egy örök állítás, ami most nem az üstökösökkel kapcsolatos, hanem a Kárpát-medencei időjárásal: „Több hónapja vársz egy különleges csillagászati eseményre? Nesze neked, megérkezett az egész országot fedő felhőtakaró!”

Szerencsére nem sokáig volt időnk bosszankodni. 2021. december 4-én hajnalban sokan fagyoskodtunk szerte az országban, hogy pillantást vessünk a kométára. Az általam 6,5 magnitúdósra becsült üstökös ugyan messze volt már az M3-tól, de a kompakt kóma és a több mint egy fok hosszú csóva látványa valamelyest kárpótolt minket. Néhány nappal később, december 7-én sokaknak sikerült újra észlelni az üstökösöt, én is megpróbálkoztam, bár Budapestről már annak is örültem, hogy a Corona Borealis csillagait sikerült binokulárral megtalálnom. Az üstökös kissé bágyadtabbnak tűnt, stagnált, ezért amikor

december 17-én, az alkonyati égen többen is búcsút vettünk tőle, egy nagyon nehezen detektálható halvány pacát láttunk magunk előtt. Ki mert volna arra fogadni, hogy még csak ezután kezdődik a show?

„Már megint a déliek!” – többen is írták a magyar üstökösészlelőket tömörítő csoportokban! Bizony, megint jól jártak! A kométa 2021. december 20-án váratlanul kitört (amit a rá következő napokban több kisebb kitörés is követett), több magnitúdónyit fényesedett, és elképesztő struktúrájú – Daniele Gasparri becslései alapján –, 60 fok hosszúságú csóvaszerkezettel kápráztatott el bennünket. Ettől kezdve, több mint két héten keresztül napról napra Gerald Rhemann és Michael Jäger osztrák asztrofotósok robottávcsöves fényképeit csodálhattuk. Jómagam, hiába voltam gyors és elszánt, csupán két estére tudtam néhány percet foglalni a Skygems Remote Observatories robottávcső-hálózat 200 mm-es műszerére, ami nem túlzás, hogy azokban a napokban a világ legkeresettebb távvezérlésű eszköze volt. A csekély rendelkezésre álló idő ellenére nem elégedetlenkedem: 2021. december 25-én az ioncsóva szétszakadását sikerült elcsípnem, majd december 27-én a vonuló fátyolfelhőzet miatt már meghíusult észlelésem, Lukás Demetznek, a Skygems tulajdonosának személyes közbenjárására, néhány perccel később sikerült mégis elindítani és ezzel „hazahozni” a vándort.

A robottávcsöves képkészítés létjogosultsága sok esetben megkérdőjelezhető, de ha most nem lett volna ez a lehetőség az asztrofotósok kezében, akkor a Leonard-üstökös jóval szegényebb portfólióval lépne ki a Naprendszerből. A piszkos hógolyó jött, látott, győzött, s az év üstököse lett, még akkor is, ha csak távkapcsolatban mutatta meg számunkra az igazi, tankönyvekbe illő arcát!

Majzik Lionel